

ב"ה

תאריך: כ' שבט ה'תשפ"א

שעה: ראשונה, 9:15-10:00

כיתה: ז'

היחידה הנלמדת: במדבר, פרשת בהעלותך פרק י"א

נושא השיעור: תלונות בני-ישראל ומינוי 70 הזקנים

התובנה (ערך מרכזי) המרכזית מהשיעור:

הכרת הטוב והסתכלות חיובית על כל הסובב אותנו.

לאדם הראשון בגן-עדן היה את כל הטוב שבעולם, ועדיין הוא התלונן "האישה אשר נתת עמדי". ובקצה השני, יהודים באושוויץ שחייהם תלויים על בלימה אמרו מדי בוקר לקב"ה "מודה אני" על כל שנייה של חיים בתת-תנאים... כולנו נמצאים בין שני הקצוות הללו.

לכל אחת מאיתנו יש בחירה איך להסתכל על כל דבר בחיים, האם לראות את הדברים הטובים שבו ולהגיד תודה לקב"ה ולשליחים הטובים שלו, או להיפך: לחפש על מה להתלונן ולהיות כפויי טובה...

מטרות קוגניטיביות: (תוכן ומיומנות)

1. התלמידה תזהה את הנושא המרכזי בפרק י"א - הכרת הטוב מול כפיות טובה.
2. התלמידה תבין את התירוץ לתלונת בני ישראל מתוך רש"י - טורח הדרך (המקוצרת).
3. התלמידה תשווה בין המשל שרש"י מביא על בן שפנה לאוהב אביו שיפייסו, לבין הנמשל שבני ישראל פנו למשה שיתפלל עבורם לקב"ה ותעצר האש.
4. התלמידה תבין מהי כפיות הטובה של בני ישראל בתואנתם, שהם מתלוננים על הנס שנעשה להם במקם להכיר טובה.
5. התלמידה תמנה 3 הוכחות לכך שתלונת בני ישראל ותאוותם לבשר אינה מוצדקת, משום שהיה להם בשר ומשום שהם רצו להשתחרר מעול מצוות ומשום מעלות המן.
6. התלמידה תציע רעיונות לסיוע עבור הנהגתו של משה רבינו.

7. התלמידה תבין את הסיבה לכך שהקב"ה מצווה את משה רבינו למנות 70 זקנים, כיוון שהזקנים הקודמים נענשו בתבערה שבתחילת הפרק.
8. התלמידה תבין את פירושי רש"י לפסוק ט"ז בעזרת 3 שאלות מנחות, התלמידה תאתר את פרטי התשובות בפירש"י.
9. התלמידה תשווה בין משה רבינו לנר כפי פירוש רש"י, ותסיק שהאצלתו מרוח ההנהגה שלו ל70 הזקנים אינה גורעת ממנו מאומה.

מטרות אפקטיביות:

1. התלמידה תפנים את המסר שלכל אחת מאיתנו יש בחירה איך להסתכל על כל דבר בחיים, האם לראות את הדברים הטובים שבו ולהגיד תודה לקב"ה ולשליחים הטובים שלו, או להיפך: לחפש על מה להתלונן ולהיות כפויי טובה...
2. התלמידה תפנים שנתניה רוחנית לא מחסירה מהנותן, כאשר אנו נותנים משהו רוחני (אור, לימוד, אהבה) המקבל- מקבל והנותן אינו חסר ואפילו מקבל יותר.
3. התלמידה תפנים שהקב"ה לא נשאר חייב - בזכות מסירות הנפש של שוטרי בני ישראל הם התמנו לזקני העם.
4. התלמידה תפנים את יוקר הזכות להנהיג את עם ישראל, ואת הכבוד שיש לרחוש למנהיגים.

מושגים:

1. כפיות טובה-להתעלם מהדברים החיוביים, להתמקד בדברים השליליים ולהעצים אותם
2. נסיון- קושי שכרוך בדילמה איך להתמודד

רעיונות:

1. הבחירה איך להסתכל על כל דבר בחיים, האם לראות את הדברים הטובים שבו ולהגיד תודה לקב"ה ולשליחים הטובים שלו, או להיפך: לחפש על מה להתלונן ולהיות כפויי טובה...

2. נתינה רוחנית לא מחסירה מהנותן, כאשר אנו נותנים משהו רוחני (אור, לימוד, אהבה) המקבל- מקבל והנותן אינו חסר ואפילו מקבל יותר.
3. הקב"ה לא נשאר חייב - בזכות מסירות הנפש של שוטרי בני ישראל הם התמנו לזקני העם.
4. הזכות להנהיג את עם ישראל.

מהלך השיעור:

חלק א': פתיחה - שלב ה**מודעות**

משך הזמן: 5 דק'

- פעילות מזניקה- זיהוי נושא השיעור
- על המסך יהיו ציורים שקשורים לניסים שקרו לעם ישראל. הבנות מקשרות כל ציור לאחד הניסים שהתרחשו לעם ישראל.
- לאחר מכן, כל אחת לעצמה קוראת את שלושת הפסוקים הראשונים, ומחפשת מה התמיהה הגדולה שעולה מהם.
- התמיהה: איך אחרי כל הניסים האלו והטוב שה' מעניק להם, בני ישראל עדיין מתלוננים??
- משפט מקשר: בפרק הזה בני ישראל מתנהגים בכפיות טובה, במקום להודות לקב"ה הם מתלוננים ומחפשים על מה להתאונן. הנושא שלנו הוא כפיות טובה מול הכרת הטוב, נלמד בשיעור לא רק מה **לא** לעשות, אלא גם איך **כן** כדאי להתנהג בחיים שלנו.
- היכרות עם נושאי הפרק:
- 1. המתאוננים: תבערה (א'-ג')
- 2. מתאווים: קברות התאוה (ד-לה)
 - a. המתאווים: "מי יאכילנו בשר"? (ד'-ט"ו)
 - b. התכנון:
 - c. הציווי על שבעים איש מזקני ישראל (ט"ז-י"ז)

d. הבטחת השליו (י"ח-כ"ג)

e. הביצוע:

f. ביצוע המינוי של שבעים הזקנים (כ"ד-ל')

g. השליו, קברות התאוה (ל"א-ל"ה)

נתעכב בשיעור זה על הנושאים המודגשים.

חלק ב': גוף השיעור- שלב ה**כתוב**

25 דק'

- מפגש עם הכתוב: מיומנויות של עיון בפ"ס, איתור פרטים.

פסוקים א'-ג':

נאמר לבנות: חפשו בפסוקים א'-ג', על מה בני ישראל מתלוננים??

הבנות מחפשות ולא מוצאות, לא כתוב בפסוקים על מה, כי אין על מה... הסיבה לא מוצדקת. זה רק תירוץ.

רש"י לפסוק א' - נקרא את רש"י ונשאל האם התלונה של בני ישראל מוצדקת? לא. בני ישראל מתלוננים **על הנס שה' עשה להם!** הקב"ה קיצר להם את הדרך (תזכורת מהשיעור הקודם), והם מתלוננים שהלכו דרך כל כך ארוכה מבלי לנוח... התלונה של בני ישראל היא רק תירוץ לכך שהם רוצים לעזוב את הקב"ה (ח"ו היל"ת).

ניתן דוגמא מתלמידה שרוצה לצאת מהשיעור כי חברה מחכה לה בחוץ. בהתחלה היא רוצה לצאת כדי למלא את הבקבוק. אחרי שמציעים לה בקבוק מים חדש שנשאר בכיתה, היא רוצה לצאת למזכירה. אחרי שהיא מגלה שהמזכירה לא הגיעה, היא בכלל רוצה לצאת לשירותים.. הכל תירוצים שמסווים על הסיבה האמיתית.

בפרק שלנו נראה שכל התלונות של בני ישראל הם חסרות-בסיס ואין להם כל הצדקה.

רש"י לפסוק ב' - עם ישראל פונים למשה שיתפלל עבורם לקב"ה שיפסיק את האש. למה בני ישראל פונים דווקא למשה? רש"י נותן לנו משל מבין שפונה לאוהב נאמן של האב כדי לפייסו. הבנות יחשבו למי מקבילה כל דמות בנמשל.

2 שאלות במחברת- נענה ונסכם: הקב"ה רצה להיטיב עם בני"י ולהוליך אותם במהירות אל הארץ אך הם היו כפויי טובה והתאוננו. ה' מעניש את החוטאים- באש. העם פונים למשה בבקשה שיתפלל עליהם ויפסק העונש.
האם הם למדו לקח מהעונש? האם לא יתלוננו יותר?

פסוקים ד'-ט"ו:

נעיין במקרא באמצעות שאלות מכוונות.

פסוק ד' - מי זה האספסוף? אלו הערב רב, הם מתחילים בתלונה וסוחפים איתם את בני ישראל. מה התלונה הפעם? רוצים בשר.

נשאל גם הפעם: האם התלונה של בני ישראל מוצדקת? ושוב התשובה היא לא.

נראה במקרא וברש"י איך תלונתם מופרכת מיסודה בעזרת 3 הוכחות.

הוכחה 1 - רש"י לפסוק ד': היה לבני ישראל בשר, הם יצאו ממצרים עם מקנה רב.

הוכחה 2 - רש"י לפסוק ה': בתלונתם בני ישראל משתמשים במילה "חינם", באמת קיבלו במצרים דגים ובשר בחינם? אלא חינם מן המצוות, היינו משוחררים מעול מצוות. כאן מתגלה הסיבה האמיתית לכל התלונות שלהם.

הוכחה 3 - פסוקים ז'-ט': התורה מספרת לנו על מעלתו של המן, בני ישראל מואסים בו, וכתגובת נגד התורה מספרת את שבחיו.

נקרא את פסוקים י'-ט"ו בקריאה דמומה, במטרה להבין - כיצד מגיב משה לתלונות בני ישראל?

משה רבינו פונה לקב"ה ומתלונן על כובד המשא בהנהגת בני ישראל. נספר את המשל שמביא רש"י מהאומנת שלא מסוגלת יותר לטפל בילדים.

נחשוב על רעיונות לסיוע עבור משה רבינו, הבנות מעלות פתרונות שונים. נראה יחד כעת מהי תשובת הקב"ה.

פסוק ט"ז:

הקב"ה נותן למשה פיתרון: למנות 70 זקנים שיעזרו לו בהנהגת העם

שאלה מנחה לפסוקים: האם זו הפעם הראשונה שמדובר על 70 הזקנים? לא. נזכיר שכבר במצריים כשמשה בא לספר את בשורת הגאולה, הוא אסף את הזקנים, סיפר להם שהגיע זמן הגאולה והראה להם את האותות. מה קרה לאותם 70 הזקנים?

נקרא את הפסוק, נעיין ברש"י ד"ה "אספה לי" ונגלה את התשובה.

במעמד הר סיני- הזקנים נוהגים בקלות ראש, אוכלים ושותים בזמן שה' מתגלה, ה' לא מעניש אותם בסיני כדי שלא תהיה אבלות בזמן מתן תורה. בתבערה עליה למדנו בתחילת הפרק - ה' מעניש את הזקנים יחד עם המתאוננים בתבערה, לכן עכשיו משה רבינו צריך לאסוף 70 זקנים חדשים.

חוץ מהד"ה "אספה ליי" יש עוד 3 ד"ה ברש"י לפסוק ט"ז. נלמד את רש"י בעזרת 3 שאלות מנחות. כל שליש כיתה תענה (כל אחת בנפרד) על שאלה אחת, ותשתף בתשובה בקול את שאר הבנות.

(1) "אשר ידעת כי הם" - את מי יבחר משה?

(2) "ולקחת אותם" - מה משה צריך לומר להם?

(3) "והתייצבו שם עימך" - מדוע הזקנים צריכים להתייצב באוהל מועד יחד עם משה?

נסכם כל מה שלמדנו על בחירת הזקנים.

פסוק י"ז:

אתגר מחשבתי: ננסה להבין יחד מה ההבדל בין נתינה גשמית לנתינה רוחנית. נעזר ב2 דוגמאות: חלוקת עוגיות והדלקת נרות.

מה קורה כשמחלקים עוגיות? אחרים מקבלים והנותן נשאר בלי העוגיות או עם מעט עוגיות. מה קורה כשמדליקים הרבה נרות חדשים מנר דולק אחד? לכל הנרות יהיה אור וגם הנר הראשון יישאר דולק. זה נהנה וזה לא חסר. כאשר אנו נותנים משהו רוחני (אור, לימוד, אהבה) המקבל- מקבל והנותן אינו חסר ואפילו מתחדד.

רש"י לפסוק י"ז מלמד אותנו שמשה רבינו היה כמו נר, הוא נתן מרוחו הקדושה ל70 הזקנים מבלי שיחסר לו עצמו מאומה, הוא ממשיך להנהיג את עם ישראל וזה לא מוריד מכבודו וממעמדו.

על שאר הפסוקים שנותרו עד לסיום הפרק, על מינוי 70 הזקנים בפועל ועל קברות התאוה, תחכה לבנות מטלה מקוונת בשיעור הא-סיכרוני.

חלק ג': סיום ומשוב שלב המשמעות

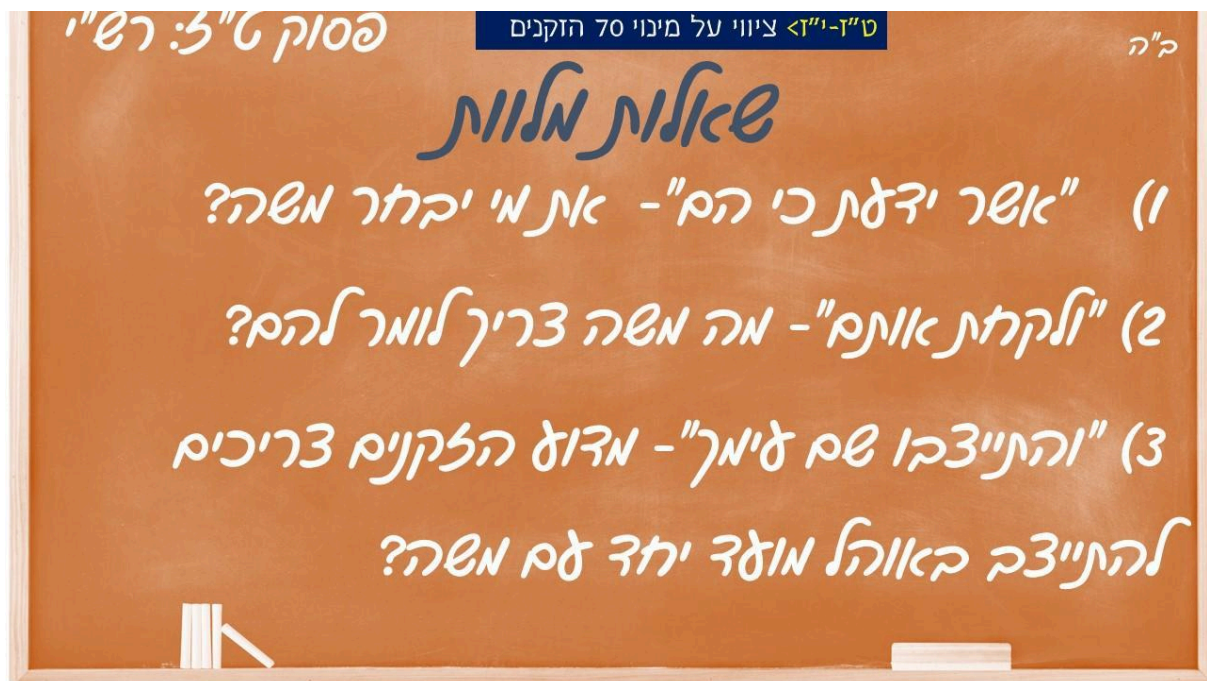
10 דק'

- מכתב של הרבי - הכרת הטוב והסתכלות חיובית על כל הסובב אותנו. נקרא יחד את המכתב.

לאדם הראשון בגן-עדן היה את כל הטוב שבעולם, ועדיין הוא התלונן "האישה אשר נתת עמדי". ובקצה השני, יהודים באושוויץ שחייהם תלויים על בלימה אמרו מדי בוקר לקב"ה "מודה אני" על כל שנייה של חיים בתת-תנאים... כולנו נמצאים בין שני הקצוות הללו. לכל אחת מאיתנו יש בחירה איך להסתכל על כל דבר בחיים, האם לראות את הדברים הטובים שבו ולהגיד תודה לקב"ה ולשליחים הטובים שלו, או להיפך: לחפש על מה להתלונן ולהיות כפויי טובה... היגד מקשר: בפרק שלנו ראינו איך בני ישראל מתלוננים ומתאוננים, למרות שלא היה להם על מה. למדנו מצד שני על הכוח שיש לנתינה רוחנית שלנו: למילה טובה, למחמאה, להכרת הטוב. הבחירה שלנו היא על מה לשים את הדגש, האם לחפש את הדברים הטובים ולהכיר טובה או חלילה להיפך...

- פעילות חוויתית לסגירה - רלוונטיות לחיי היום יום:
בת אחת תתחיל ותאמר תודה על משהו אחד טוב שקרה לה לאחרונה, ואז יידלק נר על המסך. מישהי נוספת מתחברת אליה בהקשר מסוים ואומרת גם היא תודה, עד שכל הנרות נדלקים. בחרנו להסתכל על הדברים החיוביים, להכיר טובה ולהודות, וכמובן שהנתינה המילולית הזו לא גורעת מאיתנו דבר אלא רק מוסיפה... שווה להיות חיוביות)

מראה לוח

ד' - ט"ו > המתאווים מי יאכילנו בשר

ב"ה

הוכחה 1

ד"ה "מי יאכלנו בשר" - רש"י פסוק ד'

וכי לא היה להם בשר??

והלא כבר נאמר (שמות יב) "וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר וגו'"

ואם תאמר אכלום - והלא בכניסתם לארץ נאמר (במדבר יב) "ומקנה

רב היה לבני ראובן וגו'"

אלא שמבקשים עלילה.

ב"ה

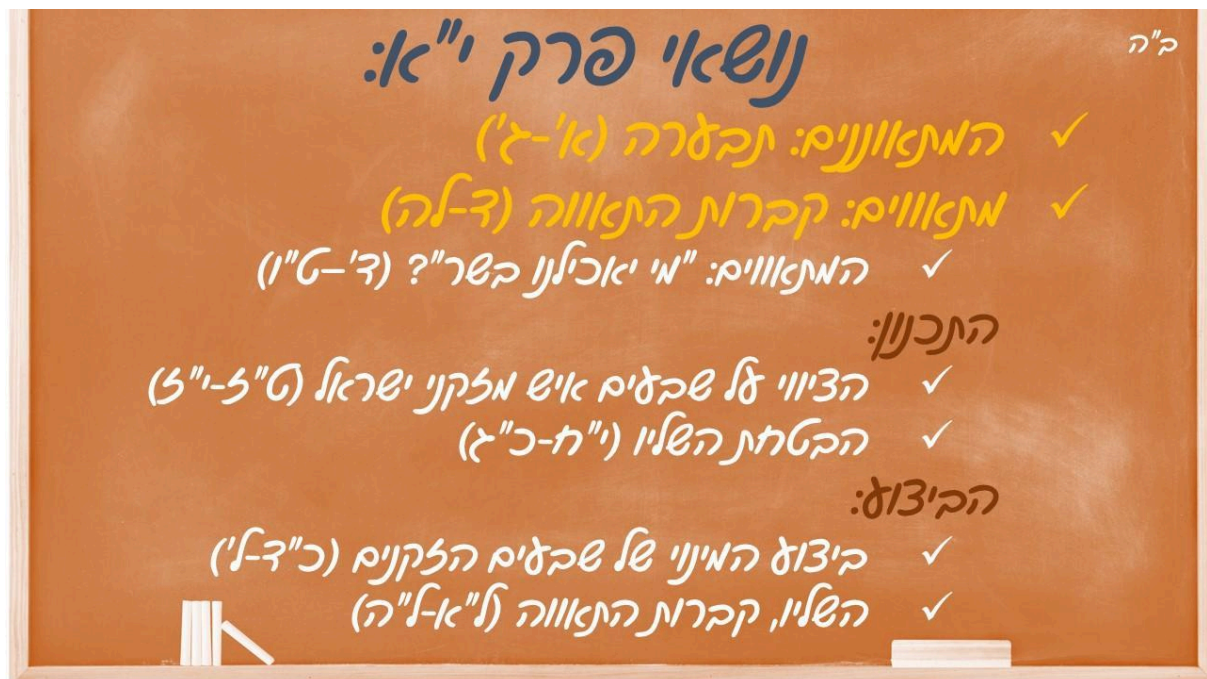
מכירות את זה?

ההורים מזמינים אומנת הביתה, נפרדים לשלום מהילדים ומהאומנת ויוצאים מהבית.

האומנת מתמודדת עם הילדים. הילדים מציקים, רבים, מבקשים בקשות שונות בקצב. בהתחלה האומנת מגיבה בסבלנות רבה ואח"כ הסבלנות שלה הולכת ונעמרת עד שהיא צועקת: אני לא יכולה יותר לבד! לא אני ילדתי אותם! אני לא יכולה לטפל בהם! שאמא שלהם תבוא ותחנך אותם...

אמצעי העזר

חלוקה לנושאים:

שאלות מכוונות:

בביליוגרפיה

אגרת קודש מכ"ק אד"ש מתאריך א' כסלו תשכ"א.